

Ervaring maakt

INFORMATIEF

Vraag een paar jongeren wat wijsheid is en grote kans dat je meerdere malen opgetrokken wenkbrauwen tegenkomt. Wijsheid??? Uhhh ... 'Je bent niet wijs, man!' Wijze mensen zijn bijna altijd oud en vaak saai. Toch valt er een heleboel leuks en zinnigs over wijsheid te zeggen en doen. Ook voor jongeren.

*Want wijsheid
zal je geest doordringen,
je koestert je in kennis.
Spraken 2: 10*

auteur: Hanny van der Stelt

beeld: PKN/Karen van den Berg, Francis Jonk

Kijk je in een woordenboek, dan vind je heel wat gezegdes met 'wijs'. 'Ergens wijzer van worden'; 'Iemand iets wijs maken'; 'Ik kan er geen wijs uit worden'; 'Hij is wijs voor zijn jaren'. De algemene beschrijving van 'wijs' brengt je wel een stuk verder: Wijs = door ervaring geleerd. Wijsheid gaat dus verder dan kennis uit een boekje of van internet. Wijsheid is niet gelijk aan slim of goochem zoals je in het Oude Testament tegenkomt, of intelligent

zijn. Wijsheid heeft te maken met levenskunst.

Wijsheid heeft dus te maken met kennis die je door ervaring hebt opgedaan. Ervaringen met mensen, met keuzes maken, met goed en kwaad, enzovoort. Je zou kunnen zeggen: Wijsheid komt niet met jaren, maar met ervaren! Toch is 'wijsheid' niet het eerste waar jongeren naar streven in hun leven. Ze willen veel meemaken en ervaren, maar het moet wel leuk en plezierig

zijn. 'Pa, laat me nou eerst maar eens genieten, ik ben jong hoor, later word ik nog wel eens wijs!' Was het niet de zanger Meat Loaf die in een van zijn liedjes zong: 'A wasted youth is better by far than a wise and productive old age?' Wijsheid wordt vooral geassocieerd met bezonnenheid, moeilijke keuzes en verantwoordelijkheid.

Toch herkennen en waarderen jongeren wijsheid bij anderen. 'Ik had op de middelbare school een leraar Nederlands. Die was echt goed. Niet dat-ie popie was of zo, eigenlijk helemaal niet. Maar hij legde gewoon goed uit. Ook zette hij de 'kleuterige' jongetjes uit de klas subtiel en origineel op hun nummer. En met problemen kon je altijd bij hem terecht. Toen ik op werkweek heimwee had, is hij daar heel goed mee omgegaan. Niemand in de groep heeft het gemerkt. Dat vind ik wel wijs!'

Naast een leraar kan een familielid of een oudere vriend ook zo'n mentor zijn. Iemand die wat levenservaring heeft, goed naar je verhaal luistert en je serieus neemt. Die je als gelijke behandelt, en pas advies geeft als jij daar om vraagt.

Veel jongeren hebben behoefte aan zo'n 'wijs' iemand. Want internet geeft je wel onbegrensde mogelijkheden tot kennis en ontmoeting, maar het blijft virtueel, net niet echt. En bij wie kan je terecht voor een echt luisterend oor als je voor lastige keuzes staat over je toekomst, de scheiding van je ouders of een vastgelopen relatie?

Sociologe Christien Brinkgreve schreef het boek 'Vroeg mondig, laat volwassen'. Het gaat over jongeren naar aanleiding van probleembrieven op de achterpagina van de VPRO-gids. Brinkgreve schrijft dat veel jongeren over van alles een mening hebben, maar dat zij keuzes en verantwoordelijkheden zo lang mogelijk uitstellen. Er zijn wel verschillen. Sommige kinderen worden heel lang 'gepamperd' door hun ouders, maar andere kinderen dragen soms al heel jong de zorg voor gescheiden ouders. Sommige jongeren krijgen de kans niet zelf ervaringen op te doen en wijs te worden, anderen zijn door schade en schande al heel vroeg wijs.

Wijsheid kun je zo omschrijven als het geheel van kennis en ervaringen dat richtinggevend kan zijn voor de keuzes

Hoe lang nog,
onnozele mensen, hechten
jullie aan je onvolwassenheid,
willen jullie, spotters,
blijven spotten, haten jullie,
dwazen, kennis?
Spreuken 1: 22

die je in je leven maakt. Het maakt wel uit vanuit welk perspectief je naar keuzes kijkt. Financieel gezien is het volgen van een diaconaal jaar voor jongeren waarschijnlijk niet verstandig, maar vanuit het perspectief van ervaring opdoen voor je verdere leven wellicht heel wijs.

En als jongere (en oudere) ben je niet de eerste die keuzes maakt en levenswijsheid nodig hebt. In heel veel tradities vind je een rijke schat aan wijsheid. In bijvoorbeeld de literatuur, in films, in de Griekse wijsbegeerte, in joodse verhalen en in de bijbel.

Ook daarbij gaat het weer om het perspectief. In de Griekse wijsbegeerte staat de zelfkennis centraal als uitgangspunt voor wijsheid. In de bijbel staat juist de kennis van God centraal. In het boek Spreuken (9:10 - NBV) wordt het zo verteld: 'Wijsheid begint met ontzag voor de HEER, inzicht is trouwheid met de Heilige.' Kennis is dan niet 'weten van', maar eerder 'omgang of relatie met'. Door die omgang met God zul je ook een weg weten te vinden in de keuzes die je moet maken. Daar gaan hoofdstuk 3 en 4 in Spreuken over. In hoofdstuk 3 (verzen 5 en 6) staat het heel mooi samengevat: 'Vertrouw op de HEER met heel je hart, steun niet op eigen inzicht. Denk aan hem bij alles wat je doet, dan baant Hij voor jou de weg'. Omgaan met God geeft je wijsheid in het maken van levenskeuzes. Dan ben je pas wijs man!

Al snuffelend in de bibliotheek kwam ik een oud boek tegen met allerlei levenswijsheden op thema. 'Eenvoudige wijsheid voor jong en oud, prikkels tot beoefening van wel-levenskunst'. Een paar oude wijsheden met nieuwe impact:

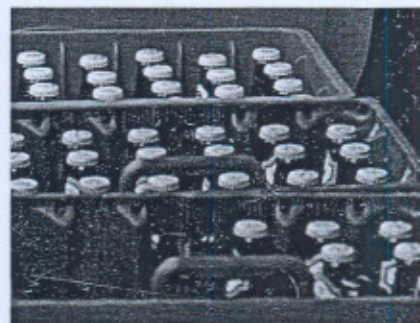
VREES NIET TE VROEG

*De mens lijdt dikwijls 't meest,
voor het lijden dat hij vreest
en dat nooit op komt dagen.
Zo heeft hij meer te dragen,
dan God te dragen geeft.
Het leed, dat is, is niet zo zwaar,
als vreest voor allerlei gevaar.
En komt het eens in huis,
dan helpt God altijd mee
en geeft Hij kracht naar kruis*

ALS DE WIJN INGAAT, ZO GAAT DE WIJSHEID UIT

*Als de wijn gaat in den man,
Ligt de wijsheid in de kan*

(Jacob Cats)

*O diepe zee, o wijde plas!
Wat ligt er in uw golven
al menigeen bedolven
Maar toch, hoe groot het aantal was
van hen, die in uw afgrond zonken,
Toch zijn er vrij wat meer verdronken
in 't klein jeneverglas!*

(Dr. J.P. Heye)

LEVENSLUST IS 'T WARE LEVEN

*Levenslust is 't ware leven,
is het liefelijkste goed,
dat de lachende aard kan geven
van haar weelde en overloed.
't Is geen trek der dwaze zinnen
't jonge leven te beminnen.
Levenslust is levenskracht
levenslust is vrolijk strijden,
Hopend en geduldig lijden -
Is een kinderlijk verblijden
Dat de hemel tegenlacht*

(P.A. de Génestet)

